

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2020

Φεβρουάριος 2021

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις των ίδιων των επιχειρήσεων στην περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου πέρυσι, οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποιητικής βιομηχανίας μειώθηκαν στη διάρκεια του 2020 κατά 6,9%

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εκτιμήθηκε για το 2020 υποχώρηση των επενδύσεων στην ΕΕ κατά 8,8% και στην Ευρωζώνη κατά 9,8%

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της περιόδου Οκτωβρίου-Νοεμβρίου για το επόμενο έτος, οι οποίες διαχρονικά ενσωματώνουν ένα βαθμό αισιοδοξίας, οι επενδυτικές δαπάνες στη μεταποιητική βιομηχανία στην Ελλάδα αναμένεται να αυξηθούν το 2021 κατά 2,8%.

Κύρια επενδυτική προτεραιότητα εγχωρίως για το 2020 και το 2021 είναι η αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα

Πλέον υποστηρικτικοί παράγοντες στην υλοποίηση επενδύσεων είναι η προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα και οι τεχνολογικές εξελίξεις. Κύριοι παράγοντες με αρνητική επίδραση είναι η οικονομική πολιτική στο σύνολό της και η φορολόγηση κερδών.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος της ΕΕ (DG ECFIN), το IOBE διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές έχουν επίσης το πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους καταγράφονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανακλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη, την περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2020.

Εκτιμήσεις επενδύσεων για το 2020

Στην έρευνα επενδύσεων που διεξήχθη το δίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου του 2020, πραγματοποιήθηκε η τρίτη εκτίμηση για την πορεία των επενδύσεων στη Βιομηχανία κατά το περασμένο έτος. Αυτή η εκτίμηση πραγματοποιήθηκε προς τα τέλη του έτους, όταν είχαν ήδη υλοποιηθεί σε κάποιο βαθμό ή καθόλου, τα επενδυτικά σχέδια που είχαν αποτυπωθεί σε προηγούμενες έρευνες. Σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, **οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της Βιομηχανίας το 2020 αναμενόταν να είναι 6,9% χαμηλότερες σε σχέση με τις δαπάνες του 2019** (Πίνακας 1). Η αρχική πρόβλεψη για πέρυσι, στην αντίστοιχη χρονικά έρευνα του 2019, ήταν ισχυρή άνοδος, κατά 21,5%. Βεβαίως, σε εκείνη την περίοδο δεν είχε ξεκινήσει η πανδημία του COVID-19, που είχε ιδιαίτερα έντονο αντίκτυπο στην οικονομική δραστηριότητα και στην πρόθεση για επενδύσεις. Άλλωστε, ήδη από την πρώτη έρευνα του 2020, που έγινε ως επί το πλείστον πριν την εκδήλωση της υγειονομικής κρίσης εγχωρίως (Φεβρουάριος – Μάρτιος 2020), η πρόβλεψη αύξησης των επενδύσεων είχε εξασθενήσει σημαντικά (+10,8%). Βάσει των αποτελεσμάτων της τρέχουσας έρευνας, το 2020 η επενδυτική δραστηριότητα συρρικνώθηκε στους περισσότερους μεταποιητικούς κλάδους, υπάρχουν όμως και ορισμένοι κλάδοι της Βιομηχανίας στους οποίους η επενδυτική δραστηριότητα διευρύνθηκε κατά το περασμένο έτος.

Πίνακας 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες % μεταβολές)

Κλάδος	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2020	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2021
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	-12,5	6,7
Χημικά	2,8	-8,2
Μη μεταλλικά Ορυκτά	-51,3	20,2
Πλαστικά-Ελαστικά	21,7	-17,5
Ξύλο και προϊόντα	-10,2	39,3
Λοιπές βιομηχανίες ¹	-18,1	6,9
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	-6,9	2,8

¹ Στις Λοιπές Βιομηχανίες περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι βιομηχανίες Μεταλλικών Προϊόντων, Χαρτιού, Εκτυπώσεων-Εκδόσεων, Μηχανολογικού Εξοπλισμού, Διυλιστηρίων, Ηλεκτρικών Μηχανών, Επίπλων κ.α.

Πηγές: IOBE, European Commission, DG ECFIN

Συγκεκριμένα, μεταξύ των βασικών βιομηχανικών κλάδων, στον κλάδο **Μη Μεταλλικών Ορυκτών** προέκυψε από την έρευνα σημαντική μείωση κατά 51,3%, ενώ στα **Χημικά** εκτιμήθηκε ήπια άνοδος το 2020, κατά 2,8%. Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, κλάδος ο οποίος έχει σημαντικό ειδικό βάρος στον τομέα της Βιομηχανίας εγχωρίως, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων κατέληξαν σε μείωση επενδυτικών δαπανών πέρυσι κατά 12,5%. Στον κλάδο **Ξύλου και προϊόντα** αναμενόταν για το 2020 υποχώρηση της επενδυτικής δαπάνης κατά 10,2%. Στον αντίποδα, έντονη άνοδος επενδυτικών δαπανών το προηγούμενο έτος

προέκυψε στους κλάδους **Πλαστικών-Ελαστικών**, κατά 21,7%, όπως και στην **Ένδυση** (+9,3%) και τα **Μεταλλικά προϊόντα** (+6,7%).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εκτιμήθηκε υποχώρηση των επενδύσεων το 2020, τόσο στην **Ευρωζώνη**, όσο και στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Συγκεκριμένα, η επενδυτική δραστηριότητα παρουσίασε μείωση 8,8% στην ΕΕ-27 και 9,8% στην Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προηγούμενες εκτιμήσεις για το περασμένο έτος έδειχναν ηπιότερη κάμψη της επενδυτικής δαπάνης σε Ευρωζώνη (-3,2%) και ΕΕ (-4,1%). Στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες οι πρόσφατες εκτιμήσεις των επενδυτικών μεταβολών για το 2020 ήταν καθοδικές. Εκτιμήσεις ενίσχυσης καταγράφηκαν σε 7 από τις 27 χώρες: Δανία, Μάλτα, Λετονία, Λιθουανία, Ιρλανδία, Κύπρος και Σλοβενία (Πίνακας 2).

Διάγραμμα 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στις χώρες της ΕΕ (ετήσιες % μεταβολές)

Χώρα	προβλέψεις 2020	προβλέψεις 2021
Δανία	20	-16
Μάλτα	18,3	31,8
Λετονία	17,6	-7,1
Λιθουανία	9,7	4,7
Ιρλανδία	8	3,4
Κύπρος	2,8	9,3
Σλοβενία	2	5
Φινλανδία	-1,7	8,9
Ουγγαρία	-2,6	0,3
Πολωνία	-3,2	-4,5
Ρουμανία	-4,1	-35,4
Αυστρία	-6,7	3,7
Γερμανία	-8	7
Εσθονία	-8,3	19,8
ΕΕ-27	-8,8	2,2
Ισπανία	-8,9	3,2
Ευρωζώνη	-9,8	4,6
Σλοβακία	-10	35
Τσεχία	-10	2
Σουηδία	-10,2	-15
Ελλάδα	-10,3	0,1
Ολλανδία	-10,5	-2,9
Βέλγιο	-14,3	17,1
Γαλλία	-15	2,7
Κροατία	-16,1	5,6
Ιταλία	-17,3	0,5
Πορτογαλία	-26	-6,5
Βουλγαρία	-26,9	-10,7
Λουξεμβούργο	-37,5	13,8

Πηγές: IOBE, European Commission, DG ECFIN

Προβλέψεις επενδύσεων για το 2021

Στην παρούσα έρευνα οι επιχειρήσεις προέβησαν στην πρώτη πρόβλεψη για τις επενδυτικές δαπάνες τους κατά το νέο έτος. Σύμφωνα με τη διαχρονική εμπειρία από την Έρευνα Επενδύσεων, οι αρχικές προβλέψεις για το επίπεδο της επενδυτικής δραστηριότητας στο ερχόμενο έτος τείνουν να υπερεκτιμούν την τελική πραγματική δαπάνη. Ως εκ τούτου, διαφέρουν αρκετά από τις επόμενες προβλέψεις που

πραγματοποιούνται στη διάρκεια του και την τελική πρόβλεψη, κατόπιν της ολοκλήρωσης του έτους. Επομένως, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θεωρείται ότι **ενσωματώνουν ένα βαθμό αισιοδοξίας για την πορεία των επενδύσεων το 2021**. Δεδομένων των παραπάνω, βάσει των στοιχείων από την Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία την περίοδο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου, **οι σχετικές δαπάνες προβλέφθηκε ότι θα ενισχυθούν το τρέχον έτος κατά 2,8%**.

Η τάση δεν είναι ίδια σε όλους τους μεταποιητικούς κλάδους. Ο αριθμός αυτών στους οποίους είναι ανοδική είναι ίδιος με εκείνων στους οποίους αναμένεται πτώση. Η μεγάλη ένταση της ανόδου σε ορισμένους από τους κλάδους καθόρισε τη συνολική τάση στη Βιομηχανία. Μεταξύ των σημαντικότερων κλάδων, αύξηση επενδύσεων φέτος προβλέφθηκε στα **Τρόφιμα– Ποτά – Καπνός**, κατά 6,7% και στα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (20,2%, Πίνακας 1). Στα **Χημικά** προβλέφθηκε μείωση της δαπάνης (-8,2%), όπως και στα **Πλαστικά-Ελαστικά** (-17,5%). Ισχυρή άνοδος αναμένεται στα **Μεταλλικά Προϊόντα** (+12,6%), στον κλάδο **Ξύλου και Προϊόντων** (+39,3%) και στα **Διυλιστήρια** (+58,4%).

Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προσδοκίες για το 2021 είναι θετικές, με την προβλεπόμενη άνοδο στη δεύτερη περιφέρεια να είναι μεγαλύτερη. Στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες στη Βιομηχανία προβλέπεται **ότι θα αυξηθούν φέτος κατά 2,2% στην ΕΕ και 4,6% στην Ευρωζώνη**. Επομένως, η πρόβλεψη στην Ελλάδα βρίσκεται μεταξύ εκείνων στις δύο περιφέρειες. Οι προβλέψεις είναι ανοδικές στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Οι επενδυτικές δαπάνες αναμένεται να υποχωρήσουν σε 8 χώρες, ήτοι στη Δανία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σουηδία, την Ολλανδία, την Πορτογαλία και την Βουλγαρία (Διάγραμμα 1).

Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε ιεράρχηση των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Έξι μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται, αν και, ως έναν βαθμό, αυτές οι κατηγορίες αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική αποτύπωσή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της Βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την προσπάθεια τόνωσης της θέσης των επιχειρήσεων στις υφιστάμενες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας, **το 2020** το επενδυτικό μείγμα των επιχειρήσεων αποτελούταν πρωτίστως από δαπάνες για **αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα** (37%), ενώ έπονταν οι δαπάνες για **αντικατάσταση υφισταμένου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (22%) και για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (14%, Διάγραμμα 2).

Η κατηγορία δαπανών για **άλλους σκοπούς** όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ. (12%), καθώς και αυτή της **διεύρυνσης της παραγωγικής δυναμικότητας για παραγωγή νέων προϊόντων** (11%), είχαν κατά μέσο όρο περίπου το ίδιο μερίδιο στις επενδυτικές δαπάνες των επιχειρήσεων της Βιομηχανίας. Επομένως αποτελούσαν εξίσου σημαντικές προτεραιότητες.

Στην τελευταία θέση προτεραιότητας βρέθηκαν οι επενδύσεις που αφορούν **στην εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (4%).

Οι επενδυτικές προτεραιότητες το **2021** έχουν σχεδόν την ίδια ιεράρχηση με εκείνη για το 2020, με τα ποσοστά προτίμησης να διαφοροποιούνται ελαφρώς. Έτσι, βάσει των πρόσφατων προβλέψεων, η κυριότερη προτεραιότητα παραμένει και για φέτος η **αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα**, με ίδιο ποσοστό προτίμησης με πέρυσι (37% του συνόλου των επενδύσεων). Έπονται και πάλι οι επενδύσεις για **αντικατάσταση υφισταμένου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (17%), ενώ στην τρίτη θέση βρίσκονται εκ νέου εκείνες για **άλλους σκοπούς** (14%), μαζί όμως με αυτές για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (14%). Ακολουθεί με οριακά χαμηλότερο ποσοστό προτίμησης και ελαφρώς ενισχυμένο από ότι το 2020, η **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (13%). Στην τελευταία θέση βρέθηκε για άλλο ένα έτος η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (4%).

Διάγραμμα 2. Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: IOBE

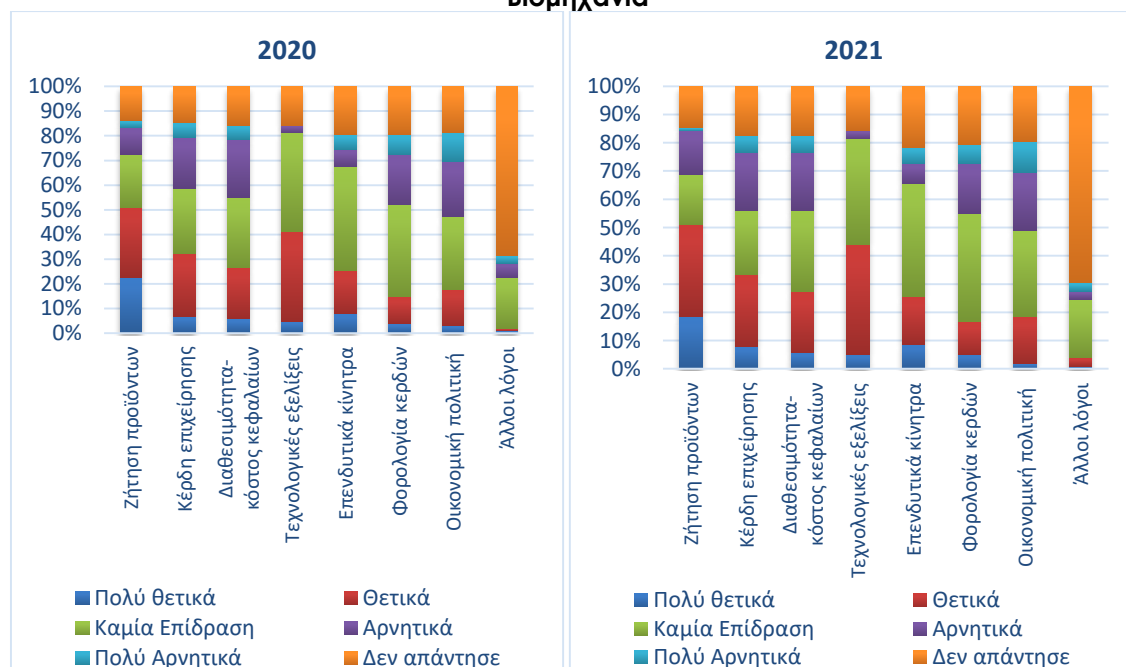
Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τρέχουσας έρευνας, τέσσερις από τους οκτώ εξεταζόμενους παράγοντες εκτιμήθηκε πως επίδρασαν θετικά στην επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων κατά το περασμένο έτος. Ο αριθμός τους είναι ελαφρώς αυξημένος το 2021, σε πέντε.

Βάσει των τιμών του συντελεστή σημαντικότητας για τους εξεταζόμενους παράγοντες¹, για το 2020 αλλά και για φέτος, προέκυψε ότι η **προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα** και η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι οι δύο παράγοντες με την ισχυρότερη θετική επίδραση στις επενδυτικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα, το 2020 το 51,0% των ερωτηθέντων αποτίμησε την επίδραση της **ζήτησης** είτε ως θετική, είτε ως πολύ θετική. Το ίδιο ποσοστό έδωσε τις συγκεκριμένες απαντήσεις για αυτόν τον παράγοντα και για το τρέχον έτος. Η τονωτική συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι σημαντική, αλλά ελαφρώς μικρότερης έντασης από τον προηγούμενο παράγοντα, με ένα 41,2% και 44,1% να την αποτιμά ως θετική ή πολύ θετική για πέρυσι και για το 2021 αντίστοιχα (Διάγραμμα 3). Έπονται με κριτήριο την τιμή του συντελεστή σημαντικότητας, τα **κίνητρα για επενδύσεις** και τα **κέρδη της επιχείρησης**, τόσο πέρυσι, όσο και φέτος. Η επίδραση της **διαθεσιμότητας και του κόστους των κεφαλαίων** αξιολογήθηκε κατά μέσο όρο ως οριακά αρνητική για το 2020, με μόλις το 26,5% των επιχειρήσεων να διατυπώνει θετικές και πολύ θετικές αξιολογήσεις. Κατά το τρέχον έτος ο ίδιος παράγοντας προβλέπεται να επενεργήσει ελαφρώς θετικά.

Διάγραμμα 3. Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη Βιομηχανία

Πηγή: IOBE

¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα [-100, +100], δηλαδή +100 όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Η **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**, η **φορολογία κερδών** και η **οικονομική πολιτική** φαίνεται πως ήταν οι παράγοντες με τη μεγαλύτερη αρνητική επιρροή στα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων το περασμένο έτος. Συγκεκριμένα, πλέον αποτρεπτικός παράγοντας των επενδύσεων το 2020 ήταν η **οικονομική πολιτική στο σύνολό της**, με το 34,3% των ερωτηθέντων να την αξιολογεί αρνητικά ή πολύ αρνητικά. Έπεται σε ανασχετική επίδραση επί των επενδυτικών αποφάσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων η **φορολογία κερδών**, με το 28,4% των ερωτώμενων να εκφέρει αρνητική ή πολύ αρνητική άποψη για αυτή. Την ίδια αξιολόγηση έλαβε από το 8,8% των ερωτηθέντων η **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**. Η επίδραση αυτών των τριών παραγόντων στην επενδυτική δραστηριότητα της Βιομηχανίας προβλέπεται ότι θα είναι προς την ίδια κατεύθυνση και το 2021, με ελαφρώς μικρότερη ένταση. Αρνητικές αξιολογήσεις για την **οικονομική πολιτική στο σύνολό της** το 2021 εκφράστηκαν από το 31,4% των ερωτηθέντων, για τη **φορολογία κερδών** από το 24,5% και για την **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)** από το 5,9%.

Πίνακας 2. Συντελεστές σημαντικότητας με βάση τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα

Συντελεστής σημαντικότητας ανά παράγοντα	2020	2021
Ζήτηση προϊόντων	28,4	25,99
Τεχνολογικές εξελίξεις	21,6	23,0
Επενδυτικά κίνητρα	7,4	7,8
Κέρδη επιχείρησης	3,4	4,4
Διαθεσιμότητα-κόστος κεφαλαίων	-1,5	0,5
Άλλοι λόγοι	-4,4	-2,0
Φορολογία κερδών	-8,8	-4,9
Οικονομική πολιτική	-12,7	-10,8

Πηγή: ΙΟΒΕ